O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR
VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD- 60310100
60411400
2024 yil “20” 12

“TASDIQLAYMAN”
SamDU rektori:
_____ R.I.Xalmuradov
2024 yil “__”_____

IQTISODIY TA’LIMOTLAR TARIXI

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000 – Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60411000 - Inson resurslarini boshqarish
	60410100 - Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo’yicha)

SAMARQAND-2024

CamScanner yordamida skanerlangan

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
ITT1105	2024-2025	1-2	5
Fan/modul turi	**Ta'lim tili**		**Haftadagi dars soatlari**
Majburiy	O'zbek		4

	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami (soat)
1.	Iqtisodiy ta`limotlar tarixi	60	90	150

2. **I. Fanning mazmuni**

Kishilik jamiyatining ko'p ming yillik iqtisodiy taraqqiyoti bosqichlariga molik tarzda vujudga kelgan qarashlar, fikrlar, g'oyalar va nazariyalarni hamda ularni ilmiy tizimga solingan konsepsiya va ta'limotlarni vujudga kelishi va rivojlanishi, mazmun-mohiyati, davlat va jamiyatni rivojlanishida iqtisodiy siyosat dastaklari va mexanizmlari sifatida qo'llanilishi hamda zamonaviy iqtisodiy konsepsiya va ta'limotlarni tasniflash metodikasini o'rgatishdan va iqtisodiy tafakkurni shakllantirishdan iboratdir.

Fanning vazifasi - talabalar tafakkurida ayrim shaxslar, ijtimoiy guruhlar yoki umumjamiyat manfaatlarini ifodalovchi iqtisodiy fikr, qarash, g'oya, nazariya va ta'limotlarning shakllanishi, rivojlanishi, "yemirilishi" va almashinuvining tarixiy jarayonini izchil yoritish asosida milliy istiqlol mafkurasining mohiyati va mazmuniga mos, tub islohotlar milliy modelining yetuk amaliyotchisiga xos iqtisodiy dunyoqarashni shakllantirishdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu."Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" faniga kirish.

Fanning predmeti va o'rganish usullari, «Iqtisodiy ta'limotlar tarixi» fanining o'rni, mazkur fanning predmeti, bu fanni o'rganish uslubi, fanning asosiy manbalari, ushbu fanning ilmiy davrlash uslublaridan iborat

2-mavzu.O'rta Osiyodagi temuriylar davrigacha va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalar

Arab mamlakatlaridagi dastlabki iqtisodiy g'oyalar. Islomdagi iqtisodiy qarashlar. Ibn Xaldun. G'arbiy Yevropadagi iqtisodiy g'oyalarga qisqacha xarakteristika O'rta asr utopiyalaridan iborat.

3-mavzu. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati va ahamiyati

Merkantilizm vujudga kelishining ijtimoiy-iqtisodiy asoslari. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining tarixiy taqdiri. Merkantilizm va hozirgi zamonAngliya va Fransiyada klassik (mumtoz) maktabning shakllanishi

4-mavzu.Angliya va Fransiyada klassik (mumtoz) maktabning shakllanishi

Klassik (mumtoz) iqtisodiy maktab paydo bo'lishining tarixiy shart-sharoitlari va uning xarakteristikasi. V.Petti - Angliya klassik iqtisodiy maktabining asoschisi. Fransiyada klassik iqtisodiy maktabning vujudga kelishi. P.Buagilberning iqtisodiy qarashlari

5-mavzu.Klassik iqtisodiy maktabning to'la shakllanishi. Adam Smit va David Rikardo iqtisodiy ta'limotlari

Klassik (mumtoz) iqtisodiy maktab paydo bo'lishining tarixiy shart-sharoitlari va uning xarakteristikasi. V.Petti - Angliya klassik iqtisodiy maktabining asoschisi. Fransiyada klassik iqtisodiy maktabning vujudga kelishi. P.Buagilberning iqtisodiy qarashlari

6-mavzu.Klassik iqtisodiy maktabga muqobil g'oyalarning mohiyati

A.Smit manufaktura davrining iqtisodchi-nazariyotchisi. Smitning qiymatning mehnat nazariyasi. A.Smit va hozirgi zamon. D.Rikardo sanoat to'ntarishi davrining nazariyotchisi. D.Rikardo ta'limotining ahamiyati

7-mavzu.Bozor iqtisodiyotiga muholif - sotsialistik yo'nalish mohiyati va uning tarixiy tadbiri

XIX asrning birinchi yarmidagi xayoliy sosializmning o'ziga xos xususiyatlari. A.Sen-Simon, Sh.Fure va R.Ouyen iqtisodiy qarashlari. Sosialist-rikardochilarning (T.Godskin, J.Grey, J.Brey) iqtisodiy qarashlari. Marksizm vujudga kelishining tarixiy shart-sharoitlari. K.Marksning iqtisodiy ta'limoti. Markscha iqtisodiy ta'limotning tarixiy taqdiri

8-mavzu.Germaniyadagi tarihiy maktab g'oyalarining o'ziga xos xususiyatlari

Germaniya tarixiy maktablarining o'ziga xos xususiyatlari. F.Listning iqtisodiy qarashlari. Tarixiy maktab (V.Rosher, K.Knis va B.Gildebrand). Yangi tarixiy maktab va «ijtimoiy yo'nalish». Marjinalizm ta'limoti va neoklassik iqtisodiy maktablar

CamScanner yordamida skanerlangan

9-mavzu.Marjinalizm ta'limoti va neoklassik iqtisodiy maktablar
Marjinalizm iqtisodiy ta'limotining shakllanishi, umumiy ta'rifi. Avstriya maktabi uning xususiyatlari. Kembridj maktabi A.Marshall ta'limoti. Lozanna maktabining xususiyatlari. Marjinalistik ta'limotning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati

10-mavzu.Institutsionalizm yo'nalishi mohiyati va ahamiyati
Institusionalizmning asosiy xususiyatlari. T.Veblen va Jon R.Kommons qarashlari. Ijtimoiy-institusional yo'nalish evolyusiyasi. Jon Meynard Keyns ta'limoti, va neokeynschilik

11-mavzu.Jon Meynard Keyns ta'limoti, va neokeynschilik
Jon Meynard Keyns ta'limoti, va neokeynschilik

12-mavzu.Nomukammal raqobat bozori nazariyalari
Nomukammal bozorning xususiyatlari. E.Chemberlinning monopolistik raqobat nazariyasi. J.Robinsonning iqtisodiy ta'limoti

13-mavzu.Neoliberalizm g'oyalarining mohiyati va ahamiyati
Neoliberalizmning umumiy xususiyatlari. Ijtimoiy bozor xo'jaligi konsepsiyasi. Chikago monetarizm maktabi. Neoliberalizmning boshqa oqimlari

14-mavzu.Hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlari evolyusiyasi
Hozirgi davr iqtisodiy ta'limotlarining asosiy xususiyatlari. Ijtimoiy-iqtisodiy yo'nalishining shakllanishi va rivojlanishi. Keynsning iqtisodiy qarashlari,keynschilik,yangi keynschilik. Yangi klassik(neoklassik)yo'nalish.

15-mavzu. O'zbekistonda milliy bozor iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishi.
2017 — 2021-yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi.Yangi O'zbekistonning 2022–2026 yillarga mo'ljallangan taraqqiyot strategiyasi

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.
Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" faniga kirish. Fanning predmeti va o'rganish usullari
2. O'rta Osiyodagi temuriylar davrigacha va temuriylar davridagi iqtisodiy g'oyalar
3. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati va ahamiyati
4. Angliya va Fransiyada klassik (mumtoz) maktabning shakllanishi
5. Klassik iqtisodiy maktabning to'la shakllanishi. Adam Smit va David Rikardo iqtisodiy ta'limotlari
6. Klassik iqtisodiy maktabga muqobil g'oyalarning mohiyati
7. Bozor iqtisodiyotiga muholif - sotsialistik yo'nalish mohiyati va uning tarixiy tadbiri
8. Germaniyadagi tarihiy maktab g'oyalarining o'ziga xos xususiyatlari
9. Marjinalizm ta'limoti va neoklassik iqtisodiy maktablar
10. Institutsionalizm yo'nalishi mohiyati va ahamiyati
11. Jon Meynard Keyns ta'limoti, va neokeynschilik
12. Nomukammal raqobat bozori nazariyalari
13. Neoliberalizm g'oyalarining mohiyati va ahamiyati
14. Hozirgi zamon iqtisodiy ta'limotlari evolyusiyasi
15. O'zbekistonda milliy bozor iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishi

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

1. "Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" fanining predmeti.
2. Qadimgi Sharqdagi iqtisodiy g'oyalar.
3. Antik dunyo iqtisodiy qarashlari.
4. IX-XV asrlarda O'rta Osiyodagi iqtisodiy fikrlar.
5. Amir Temur va temuriylar davridagi iqtisodiy qarashlar.
6. Alisher Navoiy va boburiylar davridagi iqtisodiy qarashlar
7. Merkantilizm iqtisodiy ta'limotining mohiyati.
8. Klassik maktabning vujudga kelishi davridagi iqtidiy ta`limotlar
9. A.Smit manufaktura davrining iqtisodchi nazariyotchisi
10. D.Rikardo ta'limotining ahamiyati
11. XIX asrning II-III choragidagi iqtisodiy qarashlar
12. Bozor iqtisodiyotiga muxolif g'oyalar.
13. Germaniyadagi yangi va eng yangi tarixiy maktab. Ularning iqtisodiy mazmuni.
14. Avstriya maktabi va uning xususiyatlari
15. Kembridj maktabi A.Marshall ta'limoti
16. Marjinalizmning Amerika maktabidagi xususiyatlari
17. Institusionalizm yo'nalishi
18. Nomukammal bozor ta'limotlari

CamScanner yordamida skanerlangan

	19. Monetarizm nazariyasi 20. Keyns iqtisodiy ta'limotining xususiyatlari 21. Keynschilik va neokeynschilik 22. Xalqaro kapital harakati va investisiyalarga oid nazariyalar 23. Neoliberalizm va ijtimoiy bozor xo`jaligi 24. Ijtimoiy institusional ta'limotlar (Gelbreyt, Toffler) evolyusiyasi 25. Fridman, F. Xayek, Mizes, Rebke iqtisodiy qarashlari 26. Amerika maktabi. Klarkning iqtisodiy g'oyalari. 27. Marjinalizm iqtisodiy ta'limotining shakllanishi va moxiyati. 28. Iqtisodiy tadqiqotlarda sosialistik yo'nalish (A.S.Simon, Sh.Furye, R.Ouen, K.Marks, V.I.Ulyanov (Lenin)). 29. Jaxon xo'jaligi to'g'risidagi iqtisodiy ta'limotlar 30. O'zbekistonda milliy bozor iqtisodiyotning shakllanishi va rivojlanishi
3.	**V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)** Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: • iqtisodiy ta'limotlar tarixining mohiyati, talabalarning erkin fikrlashini, iqtisodiy bg'oya, iqtisodiy kategoriyalar to'g'risida **tasavvurga ega bo'lishi**; • turli davrlar va jamiyatlarda paydo bo'lgan iqtisodiy fikrlar va ta'limotlarning mamlakat rivojiga ta'siri to'g'risida **bilishi va ulardan foydalana olishi**; • iqtisodiy taraqqiyotga olib kelgan g'oyalar va iqtisodiy siyosatning mazmuni, iqtisodiy rivojlanishning yuksalish va sustlashuv sabablarini, ijobiy g'oyalarning iqtisodiy ta'limot yoki nazariyalar darajasuga erishilganini, iqtisodiy g'oyalari rivojidagi cheklanganlikni batafsil taxlil etish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.** •
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar, testlar; • elektron va tarqatma materiallar •
5.	**VII. Kreditni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan iqtisodiy qarashlar va fikrlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar:

1.	B.X.Turaev., A.N.Nizamov Iqtisodiy ta`limotlar tarixi: O'quv qo'llanma. – Samarqand: SamDU nashri, 2021. – 272 b.
2.	A. Razzoqov, Sh.Toshmatov, N.O'rmonov. Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. Darslik.-T., "Iqtisod-moliya", 2007 y.
3.	Sh. Shodmonov Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik-T. "Iqtisod-moliya", 2021 y. …b.
4.	Sh.Q.Yuldashev, I.I.Ergashev, L.M.Xalikova Iqtisodiy ta'limotlar tarixi. O'quv qo'llanma 2019 y. 247 bet.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O'zbekiston, 2023. – 46 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni.
3. 2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi.
4. Moris Alle. Globalizasiya. Razrusheniye usloviy zanyatosti i ekonomicheskogo rosta. Empiricheskaya ochevidnost. – M.: TEIS, 2003. 314 s.
5. O'zbekiston Respublikasining Mehnat kodeksi: (2011 yil 1 iyulgacha bo'lgan o'zgartish va qo'shimchalar bilan) Rasmiy nashr – O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi. – T.: Adolat, 2011. – 276 b.

Axborot manbalari (saytlar):

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.economist.com
4. www.worldeconomics.com
5. www.tradingeconomics.com

6.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy kengashining 2024 yil ____ avgustdagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
7.	**Fan/modul uchun mas'ullar:**

CamScanner yordamida skanerlangan

	Sh.Q.Yuldashev – SamDU, "Tarmoqlar iqtisodiyoti" kafedrasi dotsenti

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – Arabov N.U.

Kafedra mudiri: **A.N.Nizamov**

Institut direktori: **Sh.D. Djurakulov**

Sh. Rashidov nomidagi SamDU O'quv ishlari bo'yicha 1-prorektor: **A.S. Soleyev**

Sh.Rashidov nomidagi SamDU Inson resurslarini boshqarish fakulteti Tarmoqlar iqtisodiyoti kafedrasi dotsenti ,ma'sul A.N.Nizamov tomonidan tuzilgan "Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" fan dasturiga

TAQRIZ

Ushbu fan dasturi o'quv rejaga mos ravishda tuzilgan bo'lib unda qaysi mavzularni auditoriyada va qaysi mavzularini mustaqil ta'lim shaklida o'tish batafsil yoritib berilgan.Ma'ro'za va amaliy darslarda iqtisodiy ta'limotning kelib chiqish tarixi fanning predmeti va vazifalari o'rganish usullari batafsil o'rganib chiqish lozimligi ko'rsatilgan.

Talabalarga iqtisodiy ta'limotlar tarixi to'liq yoritib berishning yo'nalishlari tavsiya etiladi.O'qituvchining dars jarayonidagi asosiy vazifasi talabaning o'qish jarayonidagi o'zlashtirish qobiliyatini oshirish,talabada iqtisodiy ta'limotlar tarixi to'g'risidagi tasavvurga ega bo'lishi, iqtisodiy fikrlar va ta'limotlarni bilishi va ulardan foydalana olishi,raqobat sharoitida egallagan bilimlarini hozirgi zamon sharoitida takomillashtirib qo'llay bilish ko'nikmalarini shakllantirishga amaliy yordam beradi.

"Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" fanini o'rganishda qo'llaniladigan ilg'or ta'lim texnologiyalarni va metodlarini qo'llagan holda, o'quv jarayonlarini tokomillashtirish nazarda tutilgan.Talabaning ushbu fanni mukammal o'rganib olish uchun qo'yilgan talablar ushbu dasturda o'z aksini topgan.

Fanni o'zlashtirish jarayonidagi zarur bo'lgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlar ham keltirilgan.Ayrim mavzularni o'rganish jarayonida kafedra a'zolarining metodik, me'yoriy hujjatlari va qo'llanmalari foydalanish uchun tavsiya etilgan.SHu bilan birga,mamlakatimizda ishlab chiqarilgan ohirgi qonun- qoldalar, axborot manbalari (saytlar) tavsiya etilgan.

Xulosa qilib aytganda,"Iqtisodiy ta'limot lar tarixi" fanidan tuzilgan fan dasturi kafedrada muhokama qilingan ichki taqriz mavjud,fakultetning o'quv uslubiy kengashida muhokama qilinib o'quv jarayonida qo'llash uchun tavsiya etiladi.

SamDU "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi dotsenti,i.f.n. **Bozorov B.U.**

CamScanner yordamida skanerlangan

Sh.Rashidov nomidagi SamDU Inson resurslarini boshqarish fakulteti Tarmoqlar iqtisodiyoti kafedrasi dotsenti ,ma'sul A.N.Nizamov tomonidan tuzilgan "Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" fan dasturiga

TAQRIZ

Ushbu fan dasturi o'quv rejaga mos ravishda tuzilgan bo'lib unda qaysi mavzularni auditoriyada va qaysi mavzularini mustaqil ta'lim shaklida o'tish batafsil yoritib berilgan.Ma'ro'za va amaliy darslarda iqtisodiy ta'limotning kelib chiqish tarixi fannning predmeti va vazifalari o'rganish usullari batafsil o'rganib chiqish lozimligi ko'rsatilgan.

Talabalarga iqtisodiy ta'limotlar tarixi to'liq yoritib berishning yo'nalishlari tavsiya etiladi.O'qituvchining dars jarayonidagi asosiy vazifasi talabaning o'qish jarayonidagi o'zlashtirish qobiliyatini oshirish,talabada iqtisodiy ta'limotlar tarixi to'g'risidagi tasavvurga ega bo'lishi, iqtisodiy fikrlar va ta'limotlarni bilishi va ulardan foydalana olishi,raqobat sharoitida egallagan bilimlarini hozirgi zamon sharoitida takomillashtirib qo'llay bilish ko'nikmalarini shakllantirishga amaliy yordam beradi.

"Iqtisodiy ta'limotlar tarixi" fanini o'rganishda qo'llaniladigan ilg'or ta'lim texnologiyalarni va metodlarini qo'llagan holda, o'quv jarayonlarini tokomillashtirish nazarda tutilgan.Talabaning ushbu fanni mukammal o'rganib olish uchun qo'yilgan talablar ushbu dasturda o'z aksini topgan.

Fanni o'zlashtirish jarayonidagi zarur bo'lgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlar ham keltirilgan.Ayrim mavzularni o'rganish jarayonida kafedra a'zolarining metodik, me'yoriy hujjatlari va qo'llanmalari foydalanish uchun tavsiya etilgan.SHu bilan birga,mamlakatimizda ishlab chiqarilgan ohirgi qonun-qoidalar, axborot manbalari (saytlar) tavsiya etilgan.

Xulosa qilib aytganda,"Iqtisodiy ta'limot lar tarixi" fanidan tuzilgan fan dasturi kafedrada muhokama qilingan ichki taqriz mavjud,fakultetning o'quv uslubiy kengashida muhokama qilinib o'quv jarayonida qo'llash uchun tavsiya etiladi.

SamDU "Iqtisodiy nazariya"
kafedrasi dotsenti,i.f.n. L.N.Xalikova

IMZONI TASDIQLAYMAN
SamDU
KADRLAR BO'LIMI B.'SHUG'I

CamScanner yordamida skanerlangan